

Monumentnummer*: 519138

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 07 november 1992
Kadaster deel/nr 82829/182

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Zeeland	Maashorst	Noord-Brabant		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Zeeland	H			3439

Omschrijving**

Inleiding.

Aan de westelijke zijde van de Kerkstraat te Zeeland staat centraal in het dorp het R.K. KERKGEBOUW van de Heilige Jacobus de Meerdere. Het gebouw is een ontwerp van architect C. van Dijk en werd gebouwd in 1871-1872. In 1914 is het gebouw door J.H.H. van Groenendaal uitgebreid met een transept, in aangepaste neo-gotische stijl.

Beschrijving.

Het gebouw is een niet-georiënteerde driebeukige basilicale kerk met pseudo transept. Het gebouw heeft een schip van drie traveeën, een daarop aansluitend, tot de hoogte van de zijbeuken opgetrokken pseudo-transept van twee traveeën met driedzijdig gesloten apsis. Het geheel wordt afgedekt door een zadeldak met lei in maasdekking. Op de viering een zeskantig opengewerkte houten naaldspits. Tegen de oostelijk gevel van het schip staat een toren, bestaande uit vier geledingen, bekroond met een achtkantige ingesnoerde spits met smeedijzeren bekroning.

Het muurwerk is opgetrokken in baksteen, wordt horizontaal geled door een hardstenen cordonlijst op de bakstenen plint, en wordt afgesloten met een keperboogfries met tandlijsten. De steunberen van het schip zijn tweemaal versneden en hebben hardstenen afzaten. Op de overgang tussen koor en koorapsis en tegen de toren zijn de beren overhoeks geplaatst. Tussen de steunberen van schip en koor zijn hoge spitsboogvensters geplaatst, voorzien van kalkstenen harnassen en maaswerk. De toren heeft een eenvoudig getrapt spitsbogig bakstenen portaal met eenvoudig opgeklampte deuren, waarboven een zespas in oculen. Op de tweede geleding van de toren is aan de oostelijk zijde een spitsboogvenster met maaswerk, terwijl de derde geleding wordt ingenomen door een drietal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

lancetvensters in nissen. Daarboven is op de vierde geleding tussen twee galmgaten een uurwerk aangebracht. De toren wordt bekroond door een achtkantige naaldspits met lei in maasdekking. Aan de noordelijk zijde een stookgebouw, met als pendant aan de zuidelijke zijde een sacristie. Tweeklaviers orgel met vrij Pedaal, in 1895 gemaakt door F.C. Smits II uit Reek. Het Hoofdwerk heeft 10 registers, het Recit 4, het Positief 8 en het Pedaal 4. Het Recit is bespeelbaar op het klavier van het Hoofdwerk. Het instrument verkeert nog in oorspronkelijke staat. Waardering.

De parochiekerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het kerkelijk centrum. Het heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering en de combinatie van kerk, pastorie en kerkhofkapel en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het is tevens van belang als een representatief voorbeeld van het werk van de architect Van Dijk. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van een typerend Brabants kerkdorp. Het is gaaf bewaard gebleven en van belang vanwege de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

Inleiding.

Ten oosten van het kerkgebouw (tegen de tuin van de pastorie) van Heilige Jacobus de Meerdere staat het HEILIG HARTBEELD, daterende uit omstreeks 1920. Het beeld komt uit het atelier van J.P. Maas en Z. te Haarlem.

Beschrijving.

Het licht verweerde kalkstenen beeld bestaat uit drie figuren op een vernieuwde bakstenen sokkel. In het midden de staande Christusfiguur, met aan zijn linkerzijde een knielende landarbeider met korenschoven en hooivork, en aan zijn rechterzijde een knielende moederfiguur met kind, die om de zegen vraagt. De Christusfiguur mist de linkerhand. Tegen de voorzijde van de vernieuwde bakstenen sokkel een marmeren plaquette met het opschrift : "H. Hart van Jesus / zegen / de huisgezinnen / zegen / het leven van / arbeid". Het beeld is aan de voorzijde gesigneerd; "F. Maas en Zonen / Haarlem.

Waardering.

Het H. Hartbeeld is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden, in het bijzonder de ontwikkeling van de H. Hartdevotie en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het H. Hartmonument. Het heeft kunsthistorisch belang door de stijl en de detaillering en is van belang als voorbeeld van het werk van het Haarlemse atelier Maas. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van een typerend Brabants kerkdorp. Het is gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Gedenkteken(D)	Gedenkteken(D6)
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Transept

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument